

Ratyfikacja Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej potrzebna tu i teraz

Co to właściwie jest Rada Europy i dlaczego nas to dotyczy?

Rada Europy to najstarsza i największa europejska organizacja międzynarodowa zajmująca się ochroną praw człowieka, demokracji i standardów społecznych. Powstała w 1949 roku na długo przed Unią Europejską jako odpowiedź na doświadczenie wojny i potrzebę budowy trwałego porządku opartego na wspólnych wartościach. Dziś Rada Europy liczy 46 państw członkowskich, w tym wszystkie kraje Unii Europejskiej oraz państwa spoza UE, takie jak Norwegia, Islandia, Szwajcaria, Gruzja czy Armenia.

Polska w Radzie Europy

Polska jest członkiem Rady Europy od 1991 r. Członkostwo wiąże się z przyjęciem określonych zobowiązań – zarówno w zakresie ochrony praw człowieka, jak i rozwijania standardów socjalnych. To właśnie w ramach Rady Europy funkcjonuje system monitorowania praw społecznych i pracowniczych, którego najważniejszym narzędziem jest Zrewidowana Europejska Karta Społeczna.

Konwencja i Karta – dwa filary ochrony praw

Podstawowym dokumentem Rady Europy jest Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolnościach z 1950 r., która chroni prawa obywatelskie i polityczne (np. wolność słowa, zakaz tortur, prawo do prywatności). To właśnie w niej znajduje się m.in. art. 11 prawo zrzeszania się, które ma szczególne znaczenie dla związków zawodowych.

Jednak Konwencja nie obejmuje praw społecznych (tzw. praw człowieka drugiej generacji). Dlatego w 1961r. przyjęto Europejską Kartę Społeczną, a w 1996 r. jej nową wersję: Zrewidowaną Europejską Kartę Społeczną (ZEKS). To właśnie ona zawiera katalog praw socjalnych od prawa do godziwego wynagrodzenia, przez ochronę zdrowia, po prawa osób

starszych i niepełnosprawnych. ZEKS jest drugim filarem systemu praw człowieka Rady Europy obok Konwencji.

System monitorowania i oceny

W przeciwieństwie do UE - Rada Europy nie tworzy prawa obowiązującego bezpośrednio w państwach członkowskich, ale ustala standardy, których przestrzeganie jest oceniane przez specjalne organy w przypadku ZEKS jest to Komitet Europejski ds. Praw Społecznych (ECSR, *European Committee of Social Rights*). Państwa członkowskie składają okresowe raporty, a Komitet ocenia, czy w danym kraju rzeczywiście przestrzegane są prawa zapisane w Karcie.

Dlaczego nas to dotyczy?

Bo Polska jako członek Rady Europy dobrowolnie zobowiązała się do przestrzegania jej standardów. Ratyfikując tylko Kartę z 1961 r. - Polska wciąż nie wdrożyła pełnych zobowiązań, które przyjęła znaczna większość członków Rady. Co więcej: brak ratyfikacji ZEKS i protokołu skargowego osłabia pozycję Polski w debacie o standardach socjalnych i ogranicza możliwości skutecznej ochrony praw pracowniczych.

Przypominamy:

Postulat ratyfikacji Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej i protokołu o skardze zbiorowej od lat znajduje się w dokumentach programowych NSZZ „Solidarność”, w tym w Uchwale programowej XXXI Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” (Spała, 19–20 października 2023 r.).

W ramach projektu „Rozwój zdolności NSZZ ‘Solidarność’ dla aktywnego udziału w procesie monitorowania i stanowienia prawa” w kwietniu 2026 r. planowane jest seminarium dotyczące ratyfikacji ZEKS.

Barbara Surdykowska, ekspert prawny Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

